СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LVII. Ч. 31. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ВІВТОК, 8-го ЛЮТОГО 1949. — No. 31. JERSEY CITY and NEW YORK, TUESDAY, FEBRUARY 8, 1949. VOL. LVII.

ТРИ ЦЕНТИ в Зл. Д. Америки; ПЯТЬ ЦЕНТІВ Закордоном. — Тел. „Свободи": BErgen 4-0807, 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 — THREE CENTS in the United States; FIVE CENTS Elsewhere

ЗРИВ ПРОТЕСТІВ В АМЕРИЦІ ПРОТИ ПРИСУДУ НА КАРД. МІНДСЕНТІ

У неділю 6 лютого у всіх римо- і греко-католицьких церквах Злучених Держав відчитано єпископські послання з виясненням причин арештування примаса угорських католиків, кардинала Міндсенті мадярським комуністичним урядом,. У посланні був зазив до мольби за мир і до протесту проти большевицької тиранії. До протесту в католицьких церквах прилучилися теж деякі протестантські деномінації. Найбільш вимовно виявив обурення нюйорський кардинал Франсис Спелман в катедрі св. Петрика який виголосив проповідь на тему „Ребелія проти тиранів це послух- Богові". Кард. Спелман проповідував не з трону від престола, а з проповідниці і заявив, що прийшов час, коли сильна й чуваюча Америка повинна започаткувати спробу ратунку цивілізації проти „найбільш звироднілих і диявольських різунів". Він теж остеріг, що Америка стоїть перед „комуністичним завоюванням", якщо вона не навчиться нічого з мучеництва кардинала Міндсенті на Угорщині. Кард. Спелман схарактеризував кард. Міндсенті як жертву „тортур і задурення при допомозі ліків, які ставлять його поза можливістю людського ратунку".

Монсіньор Фултон Шін, професор філософії в катол. університеті в Вашинґтоні, у своїй промові по радіо заявив, що „ми можемо спасти світ, якщо знову піднесемо в Обєднаних Державах справу Польщі, Угорщини і Східної Европи, які впали з розпаленої націстівської сковороди у ще гірший огонь комунізму".

„Комон Коз" підтримує звернення кард. Спелмана.

Ню Йорк. — „Камон Коз", яка обєднує різні елементи без огляду на релігійну приналежність для боротьби проти комунізму, одобрила зазив кард. Спелмана в обороні кард. Міндсенті. Одобрення підписали спільно пані Наталія Вейлс Пейн, предсідниця організації й Кристофер Емет, голова ради директорів. „Кожен американець, який вірить у свободу, без огляду якої він релігії й віри повинен піднести свій голос з протестом і візвати американський уряд, щоб він поробив усякі зусилля для недопущення до вбивства й для привернення волі кардиналові Міндсенті. Переслідування однієї церкви є переслідуванням усіх церков. Американський нарід не буде мовчати на свою власну загрозу" — сказано в одобренні організації „Камон Коз".

ТРУМАН ЗА ГРОМАДСЬКІ ПРАВА ДЛЯ ВСІХ

Вашинґтон. — През. Труман вийшов з заявою, щоб скласти програму горожанських вольностей,„яка гарантувала б усім людям спадщину свободи". Цей погляд висловив президент у листі до Е. Реймонда Вилсона, голови Краєвої Конференції Громадян в справі Громадянських Вольностей. Він візвав організацію, щоб вона поклала солідні основи для діяльности в тому напрямі для грядучих поколінь. Конференція відбудеться в днях 15. й 16. лютого і на ню запрошені представники 150 загально краєвих організацій.

ПРОТЕСТАНТИ ЗА ОБЄДНАННЯ ПРОТИ КОМУНІЗМУ.

Ню Йорк. — У протестантській церкві Риверсайд Чорч, збудованій фондами Рокефелера, видав її пастор д-р Роберт Дж. МекКракен до 256 протестантських деномінацій забути за свої „необґрунтовані" різниці й злучитися проти ворогів християнського погляду на життя. „Безоглядну на початок таких поділів, для них нема виправдання у таких критичних і рішальних часах як теперішні, коли то цивілізація веде перегони з катастрофою, а основні засади християнства зазнають визову в різних частинах світу або їх просто відкидається" — сказав в зверненні. При цій нагоді пастор звернув увагу, що 256 протестантських деномінацій це економічна розтратність, непридатність і „є не тільки глупотою, але й гріхом". Він твердить, що давні непорозуміння не мають тепер підстави і не мають ніякого відношення до теперішности.

НАЙСТРАШНІША ЗИМА В ІСТОРІЇ АМЕРИКИ

Вашинґтон. — Зима з 1948 р. буде записана як найгостріша в історії Америки — так виявило Бюро Погоди. Вонс опрокинуло твердження, що наші діди в Америці зазнавали завжди гірших морозів ніж ми маємо тепер. Теперішня зима, як твердить Бюро Погоди, є незвичайна по всіх закутинах Злучених Держав. На півночі є дуже лагідно, а на півдні дуже гостро. — З Шікаґа наспіли вісті про нові снігові в околиці Скельних Гір і на захід у стейтах Ореґон, Юта й Вайомінґ. У північній Каліфорнії затягнулися великі зливи, а в горах паде сніг.

А. Ф. П. ЗАСУДЖУЄ СТАЛІНОВУ МИРОВУ ОФЕРТУ.

Маямі. — Екзекутивна рада Американської Федерації Праці висловила повну підтримку для закордонної політики Злучених Держав і гостро засудила „мирову оферту" маршала Сталіна. Цю оферту назвала рада „заслоною, за якою криється облуда для обману всіх доброзичливих людей". З інших ухвал заявити є така, яка заповідає підготовку до світового обєднання робітничих організацій на протикомуністичній основі, вільної від совєтських впливів.

ПОНАД ПЯТЬ І ПІВ БІЛЬЙОНІВ НОВОЇ ДОПОМОГИ ЕВРОПІ

Вашинґтон. — Адміністрація Трумана звернеться до конгресу з домаганням призначити дальших $5,650,000,000 на видужання Европи. Фонди мають бути вжиті на видатки впродовж найближчих 18 місяців і втримати европейські країни до 30 червня 1950 р. Відповідний законопроект уже готовий і буде внесений в конгресі цими днями.

Представники Норвегії у Вашинґтоні для обговорення Атлантійського Пакту

Вашинґтон, 6 лютого. — Гальвард М. Ланге, міністер закордонних справ Норвегії, прибув до столиці на конференцію під наглим тиском й осторогою з Москви, щоб Норвегія не важилася звертатися в сторону Заходу для забезпеки. Заки Ланге висловить свій погляд на осторогу Москви, він хоче довідатися, яку забезпеку може дати Америка Норвегії в Північно-Атлантійському Оборонім Договорі. З ним приїхали чотири дорадники, які проведуть разом з міністром пять днів у Вашинґтоні. Представники Швеції й Данії слідкують за успіхом переговорів Норвеґії. Загальна думка є, що їхні країни теж готові приступити до Північно-Атлантійського Пакту.

ПРЕЗИДЕНТ ЗВЕРНЕТЬСЯ ДО СЕНАТУ ЗА ОДОБРЕННЯ ДОГОВОРУ

Вашинґтон. — Сенатори виявили, що Білий Дім заповнив їх, що мабуть упродовж двох місяців президент Труман предявить сенатові до розгляду начерк Північно-Атлантійського Оборонного Договору. Конгресмен Сол Блум, голова комісії закордонних справ в палаті репрезентантів, звернувся до Білого Дому, щоб і ця палата мала нагоду висловити свій погляд в формі резолюції на начерк. На це відповів Там Коналі, предсідник сенатської комісії закордонних справ, що начерк буде предявлений в формі договору, а такі справи належать до сенату. Білий Дім надіється, що предявлення не зустріне опозиції в сенаті.

ЧЕХИ В АМЕРИЦІ ПІДГОТОВЛЯЮТЬ ЕКЗИЛЬНИЙ УРЯД

Ню Йорк. — Шість високих урядовців, чехословацької республики, які втекли з-під совєтського режиму в їхній батьківщині, приїхали до Ню Йорку з наміром поїхати до Вашинґтону для обговорення плянів створити чеський уряд на вигнанні. Між новоприбувшими замітні такі особи: ген. Сергій Унґр, колишній міністер оборони; Вацлав Майер, кол. міністер харчів; Адольф Прохаска, кол. міністер здоровя; д-р Ярослав Странскі, б. міністер освіти: Мирослав Седляк, б. посол до парляменту в Празі. Ген. Інґр був в часі комуністичного перевороту в Голяндії, всі інші втікли вже тепер з-під совєтського режиму.

ДВА СОВЄТСЬКІ ЛЕТУНИ ПРИЛЕТІЛИ З УКРАЇНИ В АМЕРИКУ

Ричмонд, у стейті Вирджінія. — Два совєтські летуни, яким удалося втечи до західної Европи з-поза залізної заслони, прилетіли до Злучених Держав, щоб, як вони кажуть, оглянути стейт Вирджінію, про який вони чули з радієвої програми „Голос Америки". Вони всіли на літак на майдані в Коломиї, у Західній Україні і осіли в Австрії. Ними заінтересувала американська команда і перевезла їх до Злучених Держав. Їх імена: Петро Атанасевич Пирогов і Анатоль Порфирій Барсов.

210 УКРАЇНЦІВ ПРИЙДЕ ЧЕРГОВИМ ТРАНСПОРТОМ ДО БОСТОНУ

Филаделфія, 7 лютого. З канцелярії ЗУАДКомітету повідомляють, що згідно з телеграфічним повідомленням місії цього Комітету з Европи, на пароплаві Марін Флешер, що везе новий транспорт европейських переселенців до Америки, їде 210 українців, з того велика частина на фарми до Меріленду. Центральний та місцевий Комітети роблять відповідні заходи на їх прийняття. З канцелярії ЗУАДКомітету рівночасно повідомляють, що наше громадянство, оцінюючи працю Комітету, що вже дає такі прекрасні успіхи, відповідно розгорне акцію за збіркою так дуже потрібних тепер фондів. В останньому Допомоговий Комітет з Рачестер переслав на цілі Комітету 400 дол.

СТЕЙТ І З. У. А. Д. К. ПІКЛУЮТЬСЯ ПЕРЕСЕЛЕНЦЯМИ В МЕРІЛЕНДІ

Шеф стейтової поліції Меріленду, Ракстон М. Ріджі, і екзекутивний директор ЗУАД Комітету, д-р Володимир Галан, продовж минулої суботи і неділі відвідали цілий ряд фармерів, які прийняли нових українських імігрантів з Европи. Ціллю поїздки було переконатися на місцях про влаштування нових імігрантів, їх працю і платню та полагодити всі справи, які могли б виникнути у звязку з цим та зі слабих можливостей взаємного порозуміння між фармерами і переселенцями з огляду на мову. Мр. Ріджі і д-р Галан інтересувалися характером праці і заробітною платнею для нових імігрантів, їхніми житловими умовинами та їхніми побажаннями. Усі як фармері так переселенці виявили найбільше взаємне вдовілля. В цій дводенній поїздці по фармах крім згаданих та адютанта Мр. Ріджлі взяли участь теж співробітник „Свободи" та нюйорський фотограф п. Фенчинський. Точніший репортаж з цеї поїздки буде надрукований в чергових числах цього щоденника.

Перед засудом кард. Міндсенті

Будапешт, 7 лютого. Завтра тут мав би бути проголошений вирок в історичному процесі кардинала Йосипа Міндсенті, примаса католицької церкви в Мадярщині, обвинуваченого большевицьким урядом в зраді країни, змові проти уряду, шпигунстві та інших злочинах. В суботу державний прокуратор домагався для кардинала найвищої кари, іменно, кари смерти, хоча не назвав її. Кардинал в своєму останньому слові щераз потвердив свої попередні зізнання, в яких „в принципі" признався до більшости закидуваних йому злочинів та їх жалував. Він теж намагався обезвартісти зміст свого листа, висланого до єпископів перед його арештуванням, та в якому він попереджував, щоби всі його евентуальні зізнання на випадок арештування вважати наслідком тортур та „слабостей людського тіла". Всі звертають увагу, як це стверджено теж в офіційному повідомленні Ватикану, що кардинал Міндсенті находиться в „ненормальному фізичному і духовому стані". Одним з доказів тої ненормальности може послужити факт, що він з тюрми написав листа до американського амбасадора, щоб той допоміг йому втекти, хоча лист мусів попасти до його большевицьких катів. На закінчення свого останнього слова кардинал заперечив тільки свою „свідому зраду" свого народу, жалуючи, якщо він її допустився несвідомо. Наостанці він виголосив молитву за мир для Мадярщини.

В закордонних коментарах підкреслюється цю саму ненормальність кардинала, який довгий час був чемпіоном оборони християнства за залізною завісою. При цій нагоді пригадується інші большевицькі судові комедії, на яких обвинувачені зі засади автоматично і непритомно виконують бажання своїх слідчих. Інші співобвинувачені з кардиналом не тільки „признавалися" до вини і себе взаємно обвинувачували, але й „просили" для себе кари.

УСПІШНЕ СВЯТО ЗЛУКИ У ФИЛАДЕЛФІЇ

Филаделфія, 7 лютого. Стараннями місцевих філій УККомітету і Організації Самодопомоги Нових Українських Імігрантів вчора відбулося тут в залі Народного Дому при Норт Френклин Ст. Свято Злуки Українських Земель, яке можна б вважати за одну з найуспішніших імпрез в цій громаді. Програму свята виконали переважно артистичні сили нових імігрантів з Ню Йорку, іменно: хор „Боян" під диригентурою проф. Б. Крушельницького, квартет нових імігрантів, декламація Кобрин-Кокольської та І. Колосева, інсценізації С. Гординського і Т. Лесика у виконанні нових імігрантів під проводом п-ні Статниковой та зокрема сольовий виступ барілтона Осипа Стецури викликав справжнє одушевлення публики. Святочну промову виголосив д-р Л. Цеґельський. На фортепіяні акомпаніювали Ольга Дмитрів і Ярослава Баранецька. Приявних було около 600 осіб.

ДЕМОНСТРАЦІЯ З НАГОДИ ІНТРОНІЗАЦІЇ НОВОГО ПРИМАСА ПОЛЬЩІ

Варшава, 7 лютого. Вчора тут відбулася інтронізація на архиєпископа Варшави нового католицького примаса Польщі, д-ра Стефана Вишинського. З цеї нагоди відбулася величава манiфестація понад 50,000 вірних при чому нагоді перемінив слова відомої польської пісні та співав „Боже' приверни нам волю", замість „Боже, збережи нам волю" — як сказано в оригіналі.

СКАНДИНАВІЯ НОВИЙ ОСЕРЕДОК МІЖНАРОДНОЇ КРІЗИ

Стокгольм, 7 лютого. — В офіціяльних колах Норвегії й Швеції вважають, що уряд Норвегії відкине запропонований Совєтами „договір про ненапад". Рівночасно висловлюється всілякі здогади про можливість дальшої совєтської акції в такому випадку, що могло б поширитися теж на Швецію і Фінляндію. Совєтський Союз запропонував Норвегії цей договір передучора ввечорі, дві години перед виїздом міністра закордонних справ, Гальварда Лянге, до Злучених Держав. Міністра закликано до дому совєтського амбасадора в Осльо, Афаназєва, і там передано йому відповідну ноту, оригінал якої Лянге передав премієрові Гергардсонові, а копію забрав зі собою до Америки. Ноту розглядатиме уряд сьогодні на окремому засіданні і з парляментарним комітетом закордонних справ, комітетом оборони та генеральними штабами. Висловлюється думку, що уряд в дипломатичний спосіб відкине совєтську пропозицію, маючи вже історичні приклади на це, що діється з країнами після такого „договору про ненапад" зі Совєтами. В міжнародних дипломатичних колах оцінюється совєтську акцію як спробу вхопити на Півночі ініціятиву в свої руки. Докищо важко передбачити дальший розвиток подій, хоча вважається, що черговим кроком Совєтів будуть такі самі пропозиції для Швеції і Данії. Рівночасно може початися відповідна совєтська акція у Фінляндії. Совєтська пропозиція прийшла як дальша совєтська реакція на норвезьку відповідь на совєтський запит щодо евентуальної участи Норвегії в Атлантійському оборонному пакті. На випадок відкинення совєтської пропозиції, норвезькі кола сподіються всіляких можливостей щодо дальшої совєтської акції. Проте, в Норвегії та інших скандинавських країнах ставляться до теперішнього розвитку з великим спокоєм і без найменших ознак нерозвазности, хоча свідомі, що власне ці країни стали тепер новим осередком міжнародної політичної крізи.

В ПОЛЬЩІ ШАЛІЄ МАСОВИЙ ТЕРОР.

Варшава, 7 лютого.— Польський уряд безпеки повідомив про найбільшу від року облаву на „анти-демократичні" елементи та про розкриття великої змови проти теперішнього комуністичного уряду. Точних даних не подано, тільки стверджено, що „змову" творили бувші члени т. зв. Домашньої Армії, яка несла на собі головний тягар боротьби проти німецької окупації та яка опісля протиставилася большевизації Польщі. В урядовому повідомленні додається, що змовники плянували вбивства членів теперішнього уряду та що вони діяли „за доляри з-за кордону". Біля будинку засідань Ради міністрів мали знайти часову бомбу. В цілій країні шаліє безпримірний там досі терор. Американська преса при цій нагоді пригадує, що таку саму терористичну акцію проти колишніх головних борців проти нацизму переведено в останньому часі теж в Чехословаччині.

БОЛЬШЕВИКИ САМІ ЗЛІКВІДУВАЛИ МАРКОСА.

Атени, 7 червня. — Комуністична радіовисильня „Вільна Греція" повідомила минулої п'ятниці, що дотеперішнього провідника большевицьких партизанів в Греції, „ген. Маркоса Вафіядеса звільнено від його політичної відповідальности". В грецьких урядових колах коментують це повідомлення як можливість, що большевики самі розстріляли Маркоса. Причиною цього могли бути останні пропозиції Маркоса щодо замирення, неуспіх дотеперішньої партизанської війни, або звязки Маркоса зі збунтованим проти Москви маршалом Тітом в Юґославії.

ЗАКІНЧУЮТЬ ПІДГОТОВКУ ЗАХІДНО-НІМЕЦЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

Франкфурт, 7 лютого. — Західно-німецька парляментарна асамблея закінчує вже підготовку поміченої зах. конституції союзниками федеративної західно-німецької держави. Протягом цього тижня мали б бути встановлені ще останні подробиці і в найближчу п'ятницю відбудеться в цій справі пленарне засідання Асамблеї, на якому переведеться кінцеве голосування. В німецьких колах підкреслюється, що Асамблея пристосувала свою роботу після пропозицій Сталіна західним союзникам, щоби припинити творення західно-німецької держави.

ІРЛЯНДІЯ ХОЧЕ ОБ'ЄДНАННЯ.

Дублін, 7 лютого. Об'єднання Ірляндії, іменно, прилучення її північних частин, що належать до Британії, до нової Ірляндської Республики, ірляндський уряд ставить передумовою дальшого закріплення своїх стосунків зі західними союзниками. Ірляндський міністер закордонних справ заявив, що це є теж передумовою приступлення Ірляндії до Атлантійського оборонного союзу.

КИТАЙСЬКИЙ УРЯД ВІДКИДАЄ КАПІТУЛЯЦІЮ.

Кантон, Китай, 7 лютого (ЮП). — Китайський премієр Сун Фо заявив вчора, що громадянська війна в країні буде продовжуватися, якщо комуністи не залишать свого домагання про покарання „воєнних злочинців". Сун Фо підкреслив, що уряд готовий переговорювати з комуністами справу замирення, але не коштом капітуляції. „Головним завданням мого уряду є здійснити чесний мир" — заявив премієр.

ЗАМАХ НА ВОЛОДАРЯ ІРАНУ.

Теґеран, Іран. — Минулого четверга доконано замаху на володаря Ірану, шаґа Моґаммеда Ріца Паглеві. Один пресовий фотограф вистрілив в шаґа п'ять разів, як той вийшов з авта на сходах до місцевого університету. Кілька стрілів зранили володаря, та його перевезено до лікарні, але його стан не є грізний.

SVOBODA
UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і закордоном:		Foreign and Jersey. City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
Число з понеділка (англійською Частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weekly, English language supplement):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

Кожна зміна адреси коштує 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

ЩЕ ПРО ВІННИЦЬКИЙ ЗЛОЧИН

Конгресмен Джан Д. Лодж, республіканець зо стейту Конетикат, дістав одноголосну згоду палати репрезентантів вашинґтонського конгресу на вміщення в офіціяльнім протоколі конгресу („Конґрешенел Рекорд") промови Юджіна Лайонса, виголошеної по радіо в справі Катина. Юджін Лайонс, американський журналіст, є відомий як автор багатьох знаменитих статтей про Росію, а головно з книжки „Червоний терор", що появилась в часі війни і представляла в правдивому світлі кремлівського воєнного союзника Америки. У своїй промові по радіо розповів він історію масового вбивства польських офіцирів у Катині, яке він приписав Совєтам, покликуючись на різні документи. Совєти, як відомо, перевели своє слідство й твердять, що тих 10,000 офіцирів вбили німці.

Лайонс заявив у своїй промові, що правда мусить вийти наверх та що треба натиснути на Організацію Обєднаних Держав, як і на американський уряд, щоб справу Катина ще раз розглянути і виявити властивих злочинців, якими в цьому випадку є ті, що сидять на Кремлі.

Водночас польські газети подали до відома, що Конгрес Американських Поляків, що подбав про цю промову та її вміщення в конгресовім Рекорді, скликає в Америці громадський суд з американських кваліфікованих суддів і адвокатів, щоб перевели нове карне слідство в цій справі, придержуючись точно американської карно-судової процедури.

Думаємо, що в такому часі й в таких обставинах є добра нагода розголосити хоч один з багатьох кремлівських злочинів над українським народом. Маємо тут на думці трагедію у Вінниці, про яку ми згадували в „Свободі" з 15. січня б. р. у статті п. н. „Розголосити страшний злочин". Про цей совєтський злочин знають люди, що є в Америці та які оглядали власними очима розкопи масових гробів у Вінниці, що находились під побудованим над ними „Парком культури і відпочинку". Живуть мабуть теж і професори чужинецьких університетів, що оглядали ці розкопи; звіти про трагедію мають бути теж і в архівах Міжнародного Червоного Хреста. Є отже добрі матеріяли для висвітлення перед світом совєтського злочину у Вінниці.

Ще згадаємо, що американські поляки дістали від лондонського польського уряду та з інших джерел багато матеріялів про Катин. Ці матеріяли друковано довгий час у польській пресі в Америці. Так і Українській Національній Раді треба доставити Українському Конгресовому Комітетові матеріяли в справі масових гробів у Вінниці. Дуже важне, щоб дістати оречення або хоч прізвища отих шведських, французьких, швайцарських й інших лікарів та журналістів, що були в 1943 році в Вінниці й оглядали розкопи масових могил. Лікар Георґій Алєксандров, що був при розкопах і бачив тих чужинців, пишучи про це в російськім „Соціялистическім Вестніку" (грудень, 1948), дивується, чому вони мовчать. Йому, як він заявляє, годі мовчати і він мусить про це говорити від імені тих, що їх муки і смерть ще досі не помщені. Нам треба тих вчених і журналістів в Европі знайти і таки заставити їх в імені людськості сказати правду. Як американські українці матимуть багато документів, то решту вже самі зроблять і подбають, щоб Вінницька трагедія знайшла місце в пресі та в американськім конгресі.

Робітничі кооперативи

Перед двома тижнями появилися звідомлення з ринку праці в копальнях твердого вугілля в стейті Пенсилвенія, у яких сказано, що шахтярі в „біжучому тижні будуть працювати тільки два дні", бо нема запотребування на вугілля.

Це пригадка, що робітник мусить рахуватися з такими явищами і дбати про якусь резерву на чорну годину. Зрештою того роду турботи не є виключним недомаганням самого робітництва, бо майже нема стану, який не зазнавав чогось подібного. По роках негодування на цю незавидну долю американські робітники зрозуміли, що їм самим треба братись розвязувати це питання. З таких причин після довгої підготовки та агітації юнія Юнайтед Отомобил Воркерс у Дітройті спонукала своїх членів кидатися самим до підприємства. Це, як загально говорять, найбільша робітнича юнія в світі й тому на неї звернені очі американського юнійного робітництва

Впродовж 1948 р. автомобілеві робітники заложили свої кооперативи в таких містах: Дітройт, Флинт, Понтіяк і Ленсин.. В кооперативах продають харчі, домашні прилади, робітничі одяги й автомобілеві частини. Найбільша крамниця, положена в робітничій секції в Дітройті, має $10,000 тиж. торгу Хто мав нагоду зацікавитися харчовою крамницею, такий знає що це справді великий оборот. У біжучому році юністи плянують відкрити 10-12 нових крамниць. З них три мають повстати в Дітройті, а по одній в Москіґон, Порт Гюрон, Толідо, Клівленд, Расін і Форт Бенд.

Тут треба пригадати, що подібне діялось у піонірських часах української іміграції в Америці, коли то закладали іміґранти свої громадські „штори". Це робили головно тому, що не знаючи мови, не могли заспокоїти своїх потреб в крамницях, де їх не розуміли, а теж, щоб не дати себе визискувати. Велика шкода, що з тих крамниць, що спочатку так добре розвивались, майже сліду не остало, хіба за винятком місточка Шамокін. Одначе це не зменшує значення цього руху, що вказував на організування самопомочі наших людей серед великих труднощів. Після 40-50 літ, як бачимо, усе американське зорганізоване робітництво йде шляхом колишніх іміґрантів з України, хоч і з інших причин.

До того ще й досі в деяких околицях робітники полагоджують свої закупна в „компанічних сторах". Ця система практикується там, де робітник замало загосподарований і тому в біді дістає, звичайно на кредит, життеві засоби й робітничі прилади в крамниці, заложеній і веденій тим самим підприємством, що дає робітникові працю. У такий спосіб робітник зданий часто на ласку „компанії", бо важко йому видобутися з недостатку й заплатити одним махом всі свої довги.

Нові крамниці в Дітройті й околиці основані на кооперативній системі, яка була загально розповсюджена серед українського населення на Західній Україні перед війною і яка давала надію, що при допомозі економічної організації можна врятуватися з політичної неволі. Ідея економічних кооператив, повстала перед 100 роками в Англії, в місточку Рочдейл, в 1844 р. За взірцем Рочдейл економічні робітничі кооперативи обняли цілими сітками Англію і створили справді могутній незалежний рух серед пересічної бідноти. В Америці кооперативна ідея прийнялася серед фармерів, які зїздилися до малих містечок за закупном приладів і предметів щоденного вжитку. Тепер кооперативна ідея приймається вже серед робітників, як гасло „економічної демократії". На недавнім освідомляючім зібранні юнійних робітників у Милвокі, поставив до учасників зібрання запит голова фармерського бюра, Морей Линколн: „Одної справи я не розумію, а це, чому робітники не використають своєї сили як консументи? Коли вам не до вподоби поведінка власників приватних крамниць супроти вас, чому ви самі не закладаете свого кооперативного бизнесу таки напроти приватного"?

Юнія автомобілевих робітників зробила важливий початок в напрямі „економічної демократії". На заложення пяти підприємств в стейті Мичиґен склали самі робітники $110,000 через закупно уділів в кооперативі, а з страйкового фонду юнія позичила на закупно товарів $160,000. „Шери" (уділи) продаються по $20, а вступного треба заплатити $3-$4, бо член тоді дістає карту, на підставі якої може користати з крамниці.

Ідея кооперативного руху тісно звязана з робітничим рухом. Кооперація обіймає консумцію і продукцію. Юнійні каси мають велетенські капітали, які повинні використати на поширення кооперативної ідеї серед робітництва і на допомогу при закладанні підприємств.

Замісць нарікати на капіталістичні підприємства як визискувачів робітників, чи не краще застановитися над кооперативними підприємствами, так, щоб робітник самий був справжнім співгосподарем там, де він працює. Кооперація це вже випробована ідея. Тепер треба її тільки практично здійснювати.

За чітке визначення українсько-жидівських стосунків

Остаточне створення і міжнародне визнання жидівської держави Ізраїля в Палестині, здобутої подивугідним зусиллям цілого розпорошеного по світі жидівського народу, як і загальне міжнародне положення з усіми своїми можливими несподіванками, вимагають чіткого визначення і остаточної нормалізації теж українсько-жидівських відносин.

На цю тему в українській публіцистиці та в українській пресі, зі „Свободою" на чолі, надруковано вже чимало всіляких матеріялів та пороблено відповідні висновки. Аналізуючи українсько - жидівські стосунки ми завжди намагались найбільш об'єктивно і — де це можливо — документально виявляти всі позитивні і негативні явища під цим оглядом, як з українського, так і жидівського боків. Стоючи на становищі, що тільки виразні факти роблять виразних приятелів, ми не щадили ані слів гіркого докору ані великого признання і ані жидам, ані українцям залежно від обговорюваного факту і проблеми. Ми стверджували поодинокі жалюгідні проти-жидівські виступи з українського боку, але ми рівночасно звертали увагу на жидівські причини тих виступів. І кожний, хто тільки матиме досить доброї волі та завдасть собі труду, щоби проаналізувати ці українсько-жидівські стосунки, той без сумніву прийде до одного переконання: жидівський і український народи не мають жадних причин до ворожнечі, але навпаки, мають всі підстави і взаємні потреби бути приятелями. Можливість і факти такої приязні мають вже своє потвердження у пролитій у взаємній обороні жидівській і українській крові. Докази — жидівська сотня в Українській Галицькій Армії і вже навіть з останньої історії можна документально виявити факти, як українці ґинули на ґітлерівських шибеницях за рятунок життя переслідуваних жидів, або знову ж як поодинокі жиди ґинули в рядах Української Повстанчої Армії з відзнакою українського тризуба та в боротьбі за українську справу, що є справою волі і миру в світі.

На ці факти ми насамперед звертаємо увагу і їх кладемо в основу українсько-жидівського взаємовідношення. Українці і в дальшому дали докази та вияви якнайкращої волі справді чітко визначити українсько-жидівські стосунки та спрямувати їх на творення взаємного розуміння і взаємної піддержки. Недавна ґратуляційна телеграма УККомітету до президента тимчасового уряду Ізраїля, Хаїма Вайцмана, що є випробуваним приятелем українців, є одним з численних доказів на це твердження.

Нажаль, українські зусилля під цим оглядом є досить однобічні і ми досі не бачили ще вияву відповідної доброї волі теж з жидівського боку. Ми досі ще не зустріли авторитетного жидівського становища до українського визвольного руху та до українських змагань, що по своїй суті як дві краплі води відповідають таким же жидівським.

Необхідність такого чіткого визначення українсько - жидівських стосунків диктується не тільки міжнародним положенням, але й дальшими намаганнями большевицьких ворогів людства ширити ворожнечу між народами і державами, щоби в той спосіб та на боротьбі і крові інших збирати свої імперіялістичні плоди. Під цим оглядом заслуговує на окрему увагу українців і головно жидів голос жида, Олександра Тайхмана, який тільки-що втік з-за залізної заслони, з Польщі, і тепер в паризькім „Народовцу" надрукував свої спостереження. Згідно з переданням польської газети „Ґлос Польскі", що появляється в місті Ґмунден в Австрії (видання з 18-го січня 1949), Тайхман м.і. пише: „Бо чи Польща є сьогодні Польща? Це колонія совєтська, в якій перед водить горстка моїх співвизнанців, яких ми, жиди, відреклись, бо ми не маємо нічого спільного з тою голотою, яка або з фальшивого фанатизму або для власної користи гнобить і нищить ту країну..."

В дальшому Тайхман так виясньює причини проявів антисемітизму в Польщі: „Якщо творення колгоспів заповідає зі сеймової трибуни жид Замбровскі, якщо купця нищить жид Мінц, безмірно експлуатованим робітникам і урядникам їх голодні платні і зарібки визначує з доручення совєтської Росії жид Берман, а духову поживу дають полякам жиди Борейша і Сєрадзкі, якщо „піклуванням" огортає їх володар УБ (Уржонд Безпекі — прим. ред.) жид Рожаньскі і якщо всі в Польщі знають, що пані міністрова Скршешевска є жидівкою з прізвищем Мандельбаум, а пані міністрова Радкевічова є жидівкою — Розен, не говорячи вже про сотні інших жидівських достойників і їх дам в сьогоднішній Польщі, то польському населенні мимовільно насувається запит: хто його нищить, хто його замикає до тюрем, і той зрозумілий біль мусить мститится на інших, Богу духа винних польських жидах. Бо жиди, еміґруючи з Польщі, докладно здають собі справу з того, що як колись дійде до розгривки на терені Польщі, то гнів народу звернеться проти тих жидів, які залишаться в Польщі та які потерплять за злочини проклятих Берманів, Мінців, Фішерів та їх товаришів..."

„Ґлос Польскі" від себе додає такі коментарі: „П. Тайхман без сумніву потрапив в суть справи. Ті послуги комуністичному режімові бачимо не тільки в Польщі, але і за кордоном..." і т.д.

Це є голос, що його не можна пропустити без уваги насамперед жидам, бо це їх голос. Він відноситься теж до України. Продовж тридцяти років свого жахливого терору і знущання над українським народом Москва докладає всіх зусиль, щоби в очах народу скинути вину та звернути народний гнів за це на — як пише Тайхман — Богу духа винних жидів в Україні, які зазнають таких же самих знущань, як і українці та яких разом з українцями витягають опісля з масових могил у Вінниці чи інших містах України.

Відповідальні жидівські кола у вільних країнах досі або переочують, або промовчують ці факти зі шкодою для себе самих. Що більше, досі вони ще не дали жадної авторитетної і рішучої відсічі тим усім чортівським інтриґам, якими большевицький ворог людства затроює стосунки між жидами та іншими, головно большевизом поневоленими народами. Чітке визначення жидівського становища до большевизму з одного боку та впорякування взаємовідносин між жидами та поневоленими большевизмом народами з другого, заощадило б усім ще не одного прикрого досвіду та приспішило б остаточне встановлення заповідженого президентом Труманом в інавґураційній промові нового світу волі і миру, яких усі ми так прагнемо.

УЛАС САМЧУК

СОНЦЕ З ЗАХОДУ

РОМАН.

21)

Селегій старанно викладає слово по слові: — Я, панове, дійсно думаю, що можемо починати. Треба ж нарешті відучити людей від такого спізнювання...

Рогай здається. Вийняв з кишені олівець, папірчик, плямкнув кілька разів устами, глянув по черзі на всіх суворим поглядом і повільно почав: — Сесе засідання скликав я, панове, по дуже важливій причині. — Хвилинка надуми, перерва, шукання висловів. — У нас туй починаюся робитися сякі діла, що далі дивитися на них спокійно не мож... Сюди приходять люди з цілого світу. З Америки, з Праги, з Парижу, з Галичини. Може між ними є і чесні та порядні, але більше між ними сяких, што хочут вносити до нашої малої хати свої емірантські розрахунки. Не можете спокійно приглядатися, як хтось збоку, що не родився на нашій землі і не знає її „помірів", вмішується до нашої роботи і торпедує її. Для нас туй не так важно, хто вони будуть — уенерівці, чи неунерівці. Ми і так не розбираємось у тому. Для нас важно, щоб вони робили просте діло. І не дуже пнулися на посади міністрів, яких і ми маємо досить...

Директор говорить довго, поважно, всебічно, з незбитими доказами. По півгодині він звернув увагу на папірець, що тримав у руках. — А туй, — казав він, — приступлю до діла. Понаходили сюди так звані націоналісти. Хто знає, хто вони і звідки вони. Тоті націоналісти одмовляють іншим право бути націоналістами і ніби, коли ти вже належав до соціяльних чеських демократів, то ти вже не можеш бути українським націоналістом. Вони, як ми знаємо, тут згуртувалися, підговорили кількох наших хлопчаків і роблять Січ. Січ, то Січ, але вони там не дають вже нам голосу. Вони вже видають якусь там новинку, закладають якусь там книгарню, ходять до Волошина і намовляють його проти нас.

— А ось я дістав від своїх з Праги таку вість: ...а ще повідомляю, що з Праги має виїхати до Хусту знаний на празькому ґрунті інтриґан і донощик доктор Галан. Він тепер вліз у довір'я т.зв. націоналістів і є головою Української Громади, що є замаскованою крамничкою тих саме націоналістів. З добре перевірених джерел ми довідались, що він при допомозі кількох наших людей, що стоять близько Січі, та при допомозі людей з загораниці, а передовсім з Відня, має зробити в Хусті державний переворот. Він хоче скинути владу Волошина і настановити націоналістичну. Правдоподібно, він має намір сам стати на чолі тієї влади. Раджу вам звернути увагу на цю особу, а також пошукати у нього за таємною радіовисильнею, яку він, правдоподібно, буде мати з собою"... Далі справи приватні... Ага! Ще! „Ще доводжу до Вашого відома, що той саме Галан на останніх сходинах своєї промади прилюдно мав сказати, що така влада, як є тепер на Карпатській Україні, втриматися не може і що, як вона сама не впаде, то її пхнуть інщі"...

Ця вістка потрясає душі присутніх до глибини. Кожний настороженний і кожний готовий зірватися з місця. щоб кудись бігти. В міжчасі з'являється Гупало. Зривається дискусія. Першим хапає слово Ворон. Він рішуче проти втручання еміґрантів. Це правда, що вони доктори, але ми і самі знаємо, що і як бути має... Згадує, що йому відмовили того, іншого, третього... Йому ще радять вчити українську мову і це після того, як він вже сам десять років займав місце учителя... Доктора Галана заарештувати і вислати!

Селегій негайно наслідував: — Поділяю думку Андрія. Ось тут маємо приклад. З Праги приїхав такий тобі Кримський... Це колишній суфлер театру в Ужгороді, і він хоче сьогодні перебрати нашу Нову Сцену...

Селегій сипле твердими доказами, б'є, торощить і робить твердий висновок: Галана заарештувати!

Шеф пропаґанди слухає мовчки і уважно. Що можуть допомогти самі викрики! Він має розроблений плян. Ось він розгорне його: — Ви кажете Січ. Треба, щоб там були не тільки вони, а й ми. Ви кажете театр. Треба, щоб був наш театр. Книгарня, молочарня, будинок, газета. Все це речі, що вони мають, а тут треба, щоб мали їх ми...

Такий ось плян має шеф пропаґанди, і всі признають йому рацію. Робиться протокол, постанова, телефонується, говориться. Тут все на досяг руки. І поліція, і Думин, і хто зна які ще державні можливості. Шеф пропаґанди скінчив. Крапка. Рогай бере слухавку телефону. — Августине! Сідай і пиши. Гальо!.. Андрію! Шукай папір... Гальо! Я телефоную Дебеєві! Гальо, гальо! Слечно! Гальо! Що це... Но! Нарешті... Вас ніколи не доклинчешся. Прошу споїти мене з дирекцією поліції. Так. Поліції.., Гальо! Дирекція? Не є? Шкода. Дякую... — Кладе телефон. — Директор не є... Він буде в Січовій Гостиниці...

Тут вже всі говорять разом. Я мудрий. Я голосний. Я гострозорий. Я впертий. Я невтомний... Кожний — скарб, і треба використати. Мудрість лежить облогом. Треба тільки маленької реклями...

Кімнати починають порожніти. За дверима у третій кімнаті сидить сторож цієї установи студент Сидор. Він там має приколоту над столом листівку з тризубом, Шевченком, Франком і Коновальцем. У нього холодно і не заметено. Це той саме, що його недавно вмостив сюди Степан Роговий, як того, що займає „ключову позицію". Коли останнім виходив Ворон, він крикнув через двері: — Сидоре! А зроби порядок!...

(Дальше буде)

Ю. Бойко.

„В дому роботи, в країні неволі...”

2)

(Докінчення).

Стимулів до праці в народі немає. „Для чого це все відбудовувати? Все одно нова війна незабаром усе наново зруйнує” — такі погляди в Советському Союзі тепер не рідкі.

Величезні зміни відбулися в психиці народніх мас. Ще більше зросла, розвинулася, зміцніла ненависть до советської системи і критичне ставлення до всього того ідеологічного багажу, яким вона себе підпирає. А головне, розвіялася ілюзія того, що Советський Союз є непереможний.

До війни советська пропаганда запевняла, що ворог ніколи не ступить на „священну з е м л ю”, „соціялістичної батьківщини”. І советський обиватель вірив цьому. В цій вірі скріплювало його те, що далекий світ Заходу перебуває десь за залізними кордонами і жодна вістка звідти не долітає без дозволу володарів Кремля, як не доходить на дно океану гомін бурхливих хвиль. На сторожі непорушних кордонів „на замку” — тисячі могутніх танків, хмари „найліпших у світі” літаків, велетні гармати. Широко реклямовані через пресу, кіно, радіо, військові паради підчас советських свят, коли так переможно гуркотіла сталь танків та гармат, глибоко переконували пересічного советського обивателя, що немає сили, яка б здатна була сокрушити цю о п а н ц е ровану могутність.

І свідомість того, що ніхто в світі не допоможе йому, обивателеві, у опорі тій системі, що його гнітить і душить, викликала в нього розпач і примушувала втрачати будь-яку відповідь, перетворювала його на цілком позбавлену власних думок істоту, що аплоддувала навіть у залі кіно, коли на екрані з'являвся Сталін.

Одначе, з перших же днів війни сталося чудо. Німці йшли і йшли, дійшли до Сталінграду, а потім відступали. Але вони на віки зруйнували міт про непереможність СССР. Цим самим війна знищила пасивність і цілковиту інертність с т е р о ризованого, притолоченого г р о мадянина Советського Союзу. Він стрепенувся, відчув, що його доля не є рішеною остаточно і назавжди, що все залежить від дальшого ходу світових подій, а разом з тим не мало залежить і від морального фактора, який закладений у ньому самому. Отже, від його національної і громадської мужности. Звідси процес психічного опритомлення притолоченої людини. Ця людина ще не навчилася твердо ходити на власних ногах. Тиск був такий великий і тривалий... Але й чудо було! Здавалося безповоротно спадали одні кайдани. На їхнє місце готували кайдани інші. Але коли могли падати кайдани найстрашніші, „н а й п рогресивніші”, бо вони, мовляв, були призначені „невблаганною послідовністю історичного процесу”, то значить і взагалі кайданів позбутися **можна.**

Таким психологічним комплексом живуть тепер мільйони людей у СССР. Це їхнє наставлення виявляється у різних формах стихійного господарського саботажу, саботажу невмолимого, бо, здебільшого, ніяк не організованого. Він виплинає з душі, як цілковита незацікавленість працею, навіть більше — ворожість до неї скрізь там, де її плоди будуть істотно використані державою. Люди тепер менше бояться один одного, розповідають дотепні анекдоти про Сталіна і співають антисоветські „частушки”. І це не тому, що сексотів поменшало. Їх, можливо, й побільшало. Але тому, що зник стан цілковитої приглушености, і кожен живе злобно-відчайною думкою: „усіх все одно не переарештуєте”. Існує психічний ґрунт для колективного опору.

В останні передвоєнні роки на теренах СССР не було (або майже не було) жадних акцій організованого революційного підпілля. Тепер це підпілля існує, у першу чергу і у найбільшій мірі в Україні. Не можна перебільшувати розмірів та значення підпілля. Але вже самий факт його існування революціонізує атмосферу. Про те, що воно десь невидимо існує, знають у народі, й це кріпить відпорність советського громадянина.

Підпілля покладається на вростання в маси, на перетворення стихійного опору в опір організований. Влада докладає всіх зусиль, щоб не допустити до цього і зліквідувати всі підпільні вогнища. В Україні підпільні сили націоналізму випромінюють своїми впливами з західніх земель на східні, де вже є для них сприятливий ґрунт. А тому для большевиків ніяка ціна не є задорогою, щоб знищити націоналізм на західньо-українських землях.

Ситуація загрозлива, бо націоналізм уже проростає свіжими бруньками на широких просторах Н а д дніпрянщини. Отже, убити його в Галичині, яку большевики вважають за осередок українського національного опору, є для них першорядного значення необхідність. А через те, що не вдається тут зробити цього звичайними поліційними методами, в л а д а намагається інквізиторськими з а х о дами тероризувати Галичину, паралізувати відрух думки і волі за допомогою демонстрування нелюдських страждань торторованих. Дарма, що цими методами душі галичан не завоюєш для комунізму. Тут іде не про те. Головне, треба паралізувати націоналістів, головне, щоб пошесть не поширилася далі, щоб сприятливі передумови революційної доби на Наддніпрянщині не були використані для розгортання підпілля в могутній організований рух.

І в цьому розгадка — чому енкаведисти не розстріляли, а саме розп'яли Михайла Карпюка. — (Промінь”).

З ЖИТТЯ ҐРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

БОСТОН, МАСС.

Як наша громада вітала братів зі скитальщини?

Про приїзд першого корабля з новими імігрантами зі скитальщини до Бостону на понеділок 17 січня повідомив підписаного гол. директор Злученого Українсько-Американського Допомиговог Комітету д-р Володимир Ґалан, після чого наш Допомоговий Комітет скликав зібрання для підготови до прийняття дорогих гостей. Як відпоруник ЗУАДК приїхав 15 січня адв. Михайло Родик, щоб провірити, які ми приготування зробили і щоб дати дальші вказівки. У неділю 16 січня прибули до нас представниці нюйорського Українського Переселенчого Осередка, Марія Демидчук і Катерина Пелешок, а негайно потім д-р Ґалан і представники стейту Мериленд. Всі вони загостили до залі української православної церкви, де ми відбували наради, щоб спільно скласти пляни для прийняття імігрантів. Ми прийшли до висновку, що не зможемо уладити привітного бенкету і тому рішено приготовити холодну перекуску в формі „сендвичів” і передати їх імігрантам на дорогу. Наші громадяни й громадянки радо взялися до праці, а крім того кожен від себе помагав то грішми, то часом то порадою. Вибрано теж людей, які мали піти на корабельні доки для праці при перведенні іміграційних формальностей в понеділок 17 січня. У такій праці взяли участь з інок: М. Мороз, М. Давискиба, Т. Купчик, Т. Дацко; з мужчин: Я. Довганчук, Й. Берблицький, Д. Пащак, С. Сикоревич. Харчі закупила С. Музика, а гроші на таку ціль склали: І. Матейко, Д. Кузь, Я. Боднар, К. Потренко, М. Давискиба, Т. Купчик, А. Берблицька; М. Сілінська дарувала кілька тузинів помаранч і яблок, а інші принесли цукорки й чоколяду. Все те привезено перед виїздом потягу до стації.

У день приїзду корабля багата наших громадян не йшли до праці, а пішли на зустріч гостей. У проводі був о. д-р М. Сидор, від православної церкви. Всі, що мали право піти до причалу, дістали перепаску на рамя з написом від ЗУАДКомітету і відзнаку на груди. Їх зареєстрували представниці нюйорського Переселенчого Осередка, які були при столі.

Ті відзнаки носили теж і представники стейту Мериленд, і це дало нашому прийняттю на-пів урядовий характер і звернуло загальну увагу численної іміграції й ін. публики, яка прийшла відбирати з корабля своїх земляків і знайомих. Також і представники інших допомогвих організацій, які посередничать у переїзді, прихильно поставилися до такого осягу ЗУАДК, хоч ніодна етнічна група досі не має дозволу на перевіз імігрантів, бо все, як звісно, поставлене на релігійній базі. До українського стола підійшла голова іміграційного урядового бюра, пані МекКормек, і склала нам ґратуляції з приводу такого осягу, а потім о. Омзбі іменем катол. організації.

Полагоджування різних правних формальностей, може не є інтересне для людей, що з цим обізнані, але для нас, новиків, кожний крок був інтересний. Хоч ми не мали в тім досвіду, то завдяки паням з нюйорського Переселенчого Осередка нам це не робило великих труднощів. Крім того в тому брали участь адв. Родик і д-р Ґалан.

Треба було бачити радість наших новоприбувших братів і сестер на вид, як ми їм помагали при провірці пакунків митною владою, при надаванні пакунків а залізницю, при вказівках, куди їм іти — а все те було ведене в їхній рідній мові так, наче б це було в ріднім, але вже свобіднім краю. Всі вони мали українські відзнаки і це їм помагало при висадці та провірці. Та ми витали не тільки українців, що приїхали через ЗУАДК, але й тих, що приїхали через католицький і протестантський комітети, а теж і тих, що їхали з українцями, а саме: литовців, латишів і т. д. Як ми вже полагодили урядові справи, наші громадяни обступили новоприбувших братів і почалася взаємна сердечна розмова. Хоч як люди були помучені морською дорогою, то вони були веселі і не одному закрутилася сльоза радости. Тих, що їхали до стейту Меріленд, зустріли ще окремо представники стейту. Заки наші брати зачали пускатися в дальшу дорогу, ще стали до спільної фотографії, яку зняв наш Т. Музика.

В Бостоні залізнича станція злучена з корабельними доками і тому легко було провести імігрантів до їхнього потягу. Щойно при вєіданні до потягу дістали вони від нас перекуску, яка була для них милою несподіванкою, бо всі були вже виголоджені. Для дітей мали ми молоко й овочі, для старших солодкі напитки. Вони не могли нам надякуватися за нашу дбайливість. Казали, що цеї гостини не забудуть до смерти. Хто з чужих придивлявся нашій роботі, не міг надивуватися, як українці своїми скромними силами могли виконати таку працю, до виконання якої треба десяток людей.

Наші люди, які часто вміють тільки дорікати своїм установам, цим разом мусіли признати, що наш ЗУАДКомітет з д-ром Ґаланом на чолі доказав майже чуда тим, що добився дозволу на перевіз українських імігрантів під власним зарядом нарівні з багатими і в п л и вовими американськими релігійними о р г а н ізаціями. Треба надіятися, що український загал якслід оцінить цей осяг і допоможе його втримати своїми жертвами та моральною підтримкою.

М. Давискиба.

БРІДЖПОРТ, ПА.

Збірка на добрі цілі.

Не одні в громаді ломлять собі голову, як то зібрати якусь суму на різні народні потреби, яких тепер так багато та які всі пекучі. Буває, що влаштують якесь підприємство і добре намучаться і ледви кошти покриють. Та ми, членки 54 відділу Союзу Українок Америки в Бріджпорт, Па., поступили дуже просто. Зібрались, порадились, поділились на пари і пішли по домах своєї маленької громади і за кілька годин зібрали між добрими людьми $177. З цього $50 вислано а сироти до У. К. Комітету, а $127 до ЗУАДКомітету з призначенням по половині на допомогу скитальцям та рятування матерей і дітей на скитальщині. Збірку перетели такі пані: М. Буката, М. Моштук, М. Кушнір, К. Верхівська, К. Сарабун, С. Пімецька, М. Товст, М. Баранович, М. Шевчук, П. Плисевич, П. Ґордек, К. Пацюк.

Жертвували: по $10: Український Горожанський Клюб, Братство Св. Петра і Павла, 383 відділ У. Н. С., Михайлина Буката; по $5: С. У. А., відділ 54, Сестрицтво Серця Христового, Теодор Хоміцький, Лука Сарабун, Прокіп Вовк, Кіндрат Білик, Юліян Кушнір, Іван Ґрудзінський ст., М. Іваніцький $4; по $3: М. Панчак, К. Моштук, П. Лаврук; Бутера $2.50; по $2: К. Верхівська, К. Пацюк, І. Крисько, М. Буката, М. Довгань, П. Худоба, А. Козак, Е. Шимра, С. Шевчук, М. Содзіна, І. Бурий, В. Шевчук, О. Фінк, М. Чернецька, К. Бичек, І. Сікорські, І. Смоліт; П. Журавський $1.50; по $1: Г. Шибал, М. Шибал, М. Глушко, Т. Козак, Т. Катеринюк, К. Шуль, А. Козак, І. Ґлова, М. Стельмах, М. Бабей, С. Хома, М. Ющак, М. Соколовська, М. Гінда, Й. Шевчук, М. Вовк, М. Савчин, Ю.Фистрович, М. Шипловська, С. Пілецька, І. Кушла, А. Кріль, М. Савіцька, П. Сікорська, Ю. Пілецький, Пасквіні, Чоп, В. Дук, Ґордек, Ю. Тудор, Х. Попович, І. Ванцо, С. Кухна, А. Палай, Е. Малецька, А. Андрусів, В. Янковський (Поцтавн, Па.), І. Сьмішко, М. Товт, А. Контра, С. Баранович, М. Ґреґош, І. Ердек, І. Дудас, А. Банас, Е. Скинта, А. Мацик. Решта дрібними.

—o—

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ.

Баль на У. П. А.

В міняці листопаді Клюб Молоді при українській православній церкві уладив баль в парафіяльній залі і ввесь дохід призначив на УПА. Щоб баль приніс більшу суму гроша на те, на що молодь рішибою, пішли молоді люди до українських бизнесменів, щоб їм у тім допомогли. Зложили жертви: П. Клекот, П. Ремінник, Д. Лукеник, Н. Житарук, Н. Вецал, Г. Тепер, А. Борис, за що молоді щиро дякують, бо до приходу балю доложено $25 з каси і передано $125 до місцевого Комітету З. О. в Вунсакет, котрий переслав до ЗУАДКомітету у Филаделфії.

Хоч наша молодь вся вже тут роджена, однак має українське почуття до своїх побратимів, котрі боряться в підпіллю за самостійність України і допомагає сама своїми жертвами. Так само бере вона живу участь у всіх народних святах чи концертах, гуртується як в клюбах, так і в хорові під проводом диригента Й. Марцинюка. Зате вам велика честь.

Заряд Клюбу Молоді такий: Евген Тепер, предс.; Елисавета Житарук, заст.; Василь Миськів, касієр; Анна Червінська, секр.; Анна К. Чагарин, рек. секр.

За Комітет З. О.:

Розалія Вецал, секр.

—o—

ПАЛМЕРТОН, ПА.

Коляда від. 369 У.Н.С.

Члени 369 відділу У.Н.Союзу рішили піти з колядою між Союзовцями, щоби зібрати дещо на допомогу політичній акції Українського Конгресового Комітету. Заколядовано $68 і вислано до УКК.

Загалом на це Різдво наша громада вивязалась зо своїх обовязків. Була гарна збірка в церкві, як теж переведено коляду на Зл.УАДКомітет. Були ще інші підприємства, які заповідають, що життя в нашій громаді оживає. Хто хоче зложити яку дальшу жертву, хай передасть відділовим урядникам У.Н.Союзу, а незабаром буде обраний місцевий уряд для збіркових акцій.

Колядували: Михайло Марців, Гнат Климишин, Михайло Куба і Григорій Березяк.

Жертвували: о. Н. Романович $6, Степан Дмитрик $5, а по $3: Петро Гусак і Гнат Климишин. По $2: М. Марців, ст., М. Куба, І. Сікорский, І. Пиць, І. Коник, Н. Ґрещишин, Й. Богонос, І. Колтонюк, Д. Савчинець, С. Новацький; по $1: А. Пастух, П. Олива, П. Періг, М. Кравчук, О. Патер, Н. Кухта, Д. Мількович, П. Поцілуйко, К. Литвин, М. Витичак, М. Деревяний, Г. Сірський, С. Деркач, І. Березяк, Г. Пшик, А. Френьк, В. Саган, А. Зеліско, А. Деркач, С. Павлака, В. Дутко, В. Борута, М. Литвин, А. Паращинець, П. Чедрик, Н. Косць, К. Бакун, С. Кравець, О. Борух. Решта дрібними.

Г. Климишин.

—o—

БЕТЛЕГЕМ, ПА.

Коляда на скитальників.

На Різдво, 7 січня, парох о. М. Колтуцький висловив перед громадянами думку, щоб з нагоди свят переведено збірку на церкву, одначе, щоб теж не забути на скитальників. Отже з загальної збірки з коляди призначено на скитальців $44.

Дня 16 січня відбулися річні збори від. 288 У. Н. Союзу, на котрих приявні члени вислухали звіту своїх урядників. Контрольна комісія заявила, що уряд чесно господарив. Потім загальні збори одноголосно ухвалили вибрати той самий уряд, щоб дальше працював для добра організації й народу. Уряд складається з таких членів: М. Брус, предсідник; А. Данилюк, секретар; Д. Мушастий, касієр. Контрольна комісія: М. Паращак, В. Заблоцький, Ю. Чайка. Надзирателі хворих: М. Мушастий, Н. Кіндзерський, А. Сисак.

Після покінчення зборів присутні члени сказали дати $10 на скитальців, а $5 на Пресовий Фонд „Свободи”. Отож член запомогового комітету в нашій громаді вислав до ЗУАД Комітету в Филаделфії $54.

М. Брус, предс.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На кампанію, яку веде УКК в цілі зібрання $50,000, надіслано такі жертви:

Дітройт і Гемтремк, Міш.: Філія Українського Конгресового Комітету з Різдвяної коляди $527.50, з 10-літнього ювілею від. 31 Союзу Українок $35, а від відділу 34 Укр. Золотого Хреста $25; Збірка на похороні пок. М. Дзюмаги $15; Український Демократичний Клюб $125, а члени зложили $68.55, разом $193.55. Разом прислано $796.05, а що передтим було вже проголошено $2,358.50, то досі прислано разом $3,154.55.

Филаделфія, Па.: Відділ Українського Конгресового Комітету $100; Тов. Українсько-Американських Горожан $18. Разом прислано $118, а що передтим було проголошено $1,742, то досі прислано разом $1,860.

Пітсбурґ, Па.: Збірка на вічу $1,000, а що передтим було проголошено $612, то досі прислано разом $1,612.

Ню Йорк, Н. Й.: Мирослава Курляк зі збірки $50, а що передтим було проголошено $1,118.65, то досі прислано разом $1,168.65.

Джерзі Сіті, Н. Дж.: Чорноморська Січ $200; Збірка в головній канцелярії і друкорні У. Н. Союзу $105. Разом прислано $305, а що передтим було вже проголошено $509, то досі прислано разом $814.

Бруклин, Н. Й.: Семен Угорчак $10; Г. В. $5; від. 21 Союзу Українок $10, разом прислано $25. Передтим було проголошено $492.70, отже досі прислано разом $517.70.

Вунсакет, Р. Ай.: Збірка на лісту ч. 398 — $55, а що передтим було проголошено $135, то досі прислано разом $190.

Пітсфілд, Масс.: А. Маланчук $5, а що передтим було проголошено $164.81, то досі прислано разом $169.81.

Елмайра Гайтс, Н. Й.: З віча, що відбулось 21. листопада $130; Гр. Левуш $10, так що разом прислано $140. А що передтим було проголошено $30, то досі прислано разом $170.

Акрон, О.: Зі забави з нагоди подружжя Г. Жеребняка й Євгенії Зепко $110, а що передтим було проголошено $50, то досі прислано разом $160.

Міннеаполіс, Мінн.: Збірка на лісту 742 — $19, а що передтим було проголошено $135, то досі прислано разом $154.

Шікаґо, Ілл.: Збірка на лісту ч. 651 — $21.50; Тов. Княгині Ольги $10; від. 125 У. Н. Союзу $10; В. Лоняк $5.83. Разом прислано $47.33, а що передтим було проголошено $101, до досі прислано разом $148.33.

Ню Гейвен, Конн.: Осип Березіцький з родиною $10, а що передтим було проголошено $143, то досі прислано разом $153.

Болтімор, Мд.: Від. Провидіння 66 — $5, а що передтим було проголошено $146, то досі прислано разом $151.

Клівленд, О.: Збірка на лісту ч. 1451 — $8, а що передтим було проголошено $130, то досі прислано разом $138.

Когове, Н. Й.: Д. Зальопаний $5, а що передтим було проголошено $50, то досі прислано разом $55.

Олін, Н. Й.: Г. Підскальний $3, а що передтим було проголошено $36, то досі прислано разом $39.

Сиракюз, Н. Й.: Збірка з Листопадового Свята $30.

Мідделтавн, Н. Й.: Л. Гнатів $10.

Бриджвотер, Масс.: Макар Заверуха $10.

Прислані тепер жертви виносять $2,751.38, а що передтим було проголошено $14,806.53, то всі жертви надіслані досі в цій кампанії виносять $17,557.91.

ШУКАЮТЬ СВОЇХ РІДНИХ

УВАГА: Зголошуючись на Розшуки до З.У.А.Д.Комітету прохається на початку листа **доконче** подати під яким числом в розшуках було надруковане прізвище особи, яка вас, чи яку ви шукаєте.

За листами чи адресами від скитальників прохаємо звертатись безпосередньо до ЗУА ДКомітету, адресу якого подано при кінці.

Зголошуючись на розшуки не забувайте вложити вашу жертву на покриття поштових і бюрових видатків та за витрату часу на полагодження вашої справи.

* * *

ГРУПА — ЛИСТИ ДО:

17,117 Сеньків Стефана с. Миколи з с. Липа (Добромиль) від Сеньків Гриця (з Аргентини).

17,118 Ротай Семена с. Івана, Пелех Івана, Мельник Василя з м. Дашів (пов. Липовецький) від Латанський Степана.

17,119 Фрончек Франца і його дружини з дому Пповарська д. Зофії з с. Вигода, (губ. Петроковська) від Чумакова Марії.

17,120 Щур Софії з Тернополя від Мриц Ірини.

17,121 Маруняк Василя з с. Долини (Стрий) від Кардаш Володимира.

17,122 а) Лаштан Андрія з с. Затурин, Церпіш Михайла, Сатирка Михайла зс. Маркови (Підгайці) від Воробець Степана.

17,122 б) Куфлюк Дмитра, Григорчак Дмитра та краянів з села Кулачковець (Коломия) від Тарновецький Петра.

17,122 в) Кревних з с. Остаповець (Коломия) від Палій Михайла.

17,123 Фута Степана і Катерини, Гаркова Андрія з Сяничини від Гаркова Олександра с. Степана.

17,124 Варительник Степана, Джигановський Михайла з с. Сілець-Беньків (Камінка Струмилова) від Бовцайло Іванни д. Миколи.

17,125 Сиваченко Люби з с. Шиндрівка (Київщина) від Мохонько Антона.

17,126 Кишка Анастазії з с. Берлин (Броди) від сестри Матвіїв Анни.

17,127 Микитин Івана з с. Чернева (Станиславів) від Гриньків Олени.

17,128 Салабай Зофії і Марії від Салабай Петра с. Андрія з с. Протісне (Лісько).

17,129 Логін Осипа і його сина Юліяна з с. Унятич (Дрогобич) від Логін Юлії д. Петра зам. Дорога.

17,130 Завітневич Василя с. Прокопа (проф. хору) від Ярошевич Григорія.

17,131 Даньо Антошки з дому Кунцьо Еви тітки від Купцьо Катерини.

17,132 Плескун Наталії з с. Волощина (Підгайці) від Каськів Володимира.

17,133 Білас Антона з с. Пулави (Сянік) від Грицьків Івана.

17,134 Дубас Сави від Дубас Кузми с. Петра і Наталії з с. Стільки.

17,145 Когут Насті д. Юстини і Франка зс. Забіре (Рава Руська) від Кобрин Параски.

17,136 Кревних і знакомих з родини Гвяздів з с. Лубянок Нижчих (Збарож) від Шумської Петра.

17,137 Паук Михайла з с. Болозок Горішний (Добромиль) від Ворончак Федора.

17,138 Угрин Евгенії з міста Дрогобича, вул. св. Івана від Года Марії.

17,139 Кревних і знакомих з с. Яворівців від Фірчук Остапа з Яворова, Мале Перемістя.

17,140 Янулкевич Валерія с. Антона і Софії від Мартиняк Наталії.

17,141 Столяр Теодора з с. Недільна, Самбір, від сина Столяр Миколи.

17,142 Хома Павла і Андрія, Мудрак Ілька з с. Митулин, Золочів, від Хома марії-Юшкевич.

17,143 Процанин Олександра стрийка з с. Лукова, Лісько, від Процанин Катерини замуж. Перун.

17,144 Дзодз Пелагії тітки від Дзодз Степана с. Юрка.

17,145 Скиура Теодора з с. Лисятич, Стрий, від Бермик Степана.

17,146 Бажає навязати переписку з вдовою чи старшою женщиною від 30 до 40 літ в Америці чи в Канаді. Голоситися на ч. 17,146.

17,147 Трембач Юрія від о. Остапович Богдана.

17,148 Балаш Михайла і Николая с. Василя з с. Покрівка, Херсонщина, від брата Тулянців Михайла.

17,149 Сабов Йосифа і його жени з дому Карбованець від Карбованець Михайла з с. Невіцька, Ужгород.

17,150 Головчук Михайла вуйка з с. Романівки, Теребовля, від Крамар Теофілії.

17,151 Лазуренко Марії з с. Вербова, Запорожська Україна, виїхала з Владивостока до Америки від Лазуренко Шурка.

17,152 Штогрин Івана від Гуль Павла с. Марти з с. Германова, Львів.

17,153 Мищишин Демка і його жени Наталії від Крет Володимира с. Павла з с. Журавники, Львів.

17,155 Лановий Петра с. Стаха, Совецький Миколи, Литвин Анни всі з с. Красне, Тернопіль, від Лановий Михайла.

17,156 Парасюк Петра з села Свидови від Шлапінська Марії.

17,157 Януш Гринька з с. Татарни, Самбір, від Януш Катерини д. Петра з с. Сердиці.

17,158 Шкрабак Антона від Кравець Миколи.

17,159 Герляк Петра і Івана сини Миколи з с. Сторона, Дрогобич, від Павлів Осипа с. Анни з дому Герляк.

17,160 Возний Івана з с. Ляцьке, Добромиль, від Кавецький Михайла.

17,161 Красневич Теклі, Платко Панька з с. Радожиці, Сянік, від Платко Марії замужна Грицько.

17,162 Артименко Павла і Олександра батька і сина з м. Рівне, Херсон, Вел. Україна, від братової Артименко Олександри, вдови.

17,163 Шагута Нестора від сина Дарії Шагути, Хлопецький Івана з с. Боголюби, Волинь, **важний лист.**

17,164 Кузьмич Тетяни, Деменович Максима, Кісільовський Івана від Бочкевич Андрія с. сестри Тетяни з с. Ставища, Горлиці.

17,165 Маляцька Катерини д. Василя з с. Купчинці, Тернопіль, від Малицька Евдокії д. Андрія.

17,166 Буткевич Сергія роджений на Великій Україні, виїхав з Чехії від Славка племінника.

17,167 Возний Ілька, Цікалишин Миколи, Сулига Івана від Полюг Олекси з с. Шкла, Яворів.

17,168 Клавзов Катерини, Зеленівська Ксені, Порпура Оксани від брата Шведа-Стегельман-Зеленівська Ліди.

17,169 Постемпський Діонізія від сестри Постемпська замужна Бригітта з с. Телепеньків.

Голоситись на адресу:

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE
P. O. Box 1661, Philadelphia, 5, Pa.

Кожний, хто бажає, щоби прислане ним оголошення пошукувань родини і знайомих різних скитальників було поміщене у „Свободі" безплатно, хай вишле таке оголошення впрост до

UNITED UKRAINIAN AMERICAN RELIEF COMMITTEE,
P. O. BOX 1661, PHILADELPHIA 5, PA.

Хто бажає, щоби прислане ним оголошення було **поміщене, раз або більше разів, окремо, як платне, то хай разом з оголошенням пришле гроші. Одноразове** оголошення, розміру 1 цаль в одній колюмні коштує $1.00.

Адм. „Свободи".

ПАПА ПІЙ ОСУДИТЬ ПРОЦЕС КАРДИНАЛА МІНДСЕНТІ

Рим, 7 лютого. (ЮП) — З офіціяльних ватиканських джерел заявляють, що папа Пій XII., після проголошення вироку на кардинала Міндсенті „використає першу нагоду" щоби осудити цей цілий процес, подібно як він це зробив у випадку з кардиналом Степінацом.

В усіх країнах тепер відбуваються масові демонстрації християнського світу проти цего чергового насильства большевизму над представниками церкви. Загально вважається, що засуд кардинала Міндсенті означатиме проголошення Советами війни католицькому світові.

ВТЕЧА ПРОВІДНИКА МАДЯРСЬКОЇ ОПОЗИЦІЇ

Відень, 3 лютого. Вчора втік з комуністичної Мадярщини Іштван Баранковіч, голова останньої ще справжньої опозиції в тій країні. В переїзді через Відень він заявив, що він розв'язав демократично-народну партію в суперееч наказові комуністичного диктатора Мадярщини, Матіяша Ракоші, щоб він того не робив аж після процесу кардинала Міндсенті. Рівночасно з Будапешту повідомляють, що комуністичний уряд наказав другому секретареві місцевої американської амбасади, Стівенові Косакові, до 24 годин залишити Мадярщину.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ТАМАСТОН, КОНН. — Тов. Українська Січ, від. 421, відбуде збори 12. лютого, в годині 8. ввечір, в Українській галі на Проспект ул. Просимо всіх членів явитись на збори і прийти на означений час, а не в 9. або 10. годині. — За уряд: Т. Михнів, предс.; М. Шипінька, кас.; Ф. Чесьнік, секр.

БАЙОН, Н. ДЖ. — На річних зборах відділу 214, що відбулись 16. січня, вибрано такий уряд на 1949 рік: А. Романів, предс.; В. Саль, заст.; . Ковальський, фін. секрО.; В. Салій, рек. секр.; М. Пахолок, кас.; контр. комісія: В. Савран, М. Росоловський; надз. хворих: С. Готпа, Й. Ошуст; тростіси: І. Кушнір, М. Данько, М. Росоловський. Збори будуть відбуватись у другий вівторок по першім в Нар. Домі, 35 Вест 19. вул. — В. Салій, рек. секр., 86 Андрев Ст.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. ім. Івана Франка, від. 146, повідомляє членів, що збори відбудуться в неділю, 13. лютого, в год. 1. пополудні, в У. А. Осередку, 2965 Карпендер ул. Просимо членів приходити на збори, бо члени чимраз менше вчащають на збори. Просимо членів платити свої вкладки на зборах, бо секретар не може ходити по хатах стілки членів. Дбайте самі за свою асекурацію. — За уряд: Н. Рой, предс.; Т. Солодкий, кас.; Ф. Ферлей і П. Андрушків секретарі.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 13. лютого, в годині 1:30 пополудні в церковній салі. 9сі члени повинні прийти на збори і привести нових членів. Кряд на 1949 рік є такий: М. Сорохтей, пр.; М. Мазурчак, заст.; В. Попович, секр.; А. Мельник, заст.; М. Мельник, кас.; М. Попович, заст.; контр. комісія: А. Бабій, П. Гринів і Т. Т. Песко; надз. хворих: І. Пукіш, В., Бащук і К. Крук; прапорщики: Т. Микитин і В. Бабій; госп. салі С. Чайковський. — В. Попович, секр.

ТАРЗАН, ч. 2027. Гомбу верта ється до череди.

AS GOMBU ENTERED THE FIELD THE HERD CONVERGED ON HIM BELLIGERENTLY.

BUT TANTOR INTERPOSED HIS GREAT BULK...

---AND WHEN THE HERD SAW THIS THEY ACCEPTED GOMBU WITHOUT QUESTION.

LEAVING THE HERD PEACEFULLY GRAZING, TARZAN AND JANE STARTED BACK TO THEIR BEACH HUT.

Як тільки Гомбу ввійшов на поляну, ціла череда станула ворожо проти нього.

Одначе Тантор станув проти них своїм великим тілом...

...і коли череда побачила його рішучість, прийняла до себе Гомбу.

Залишаючи череду в мирі на пасовиську, Тарзан і Джена подалися до своєї хатини на березі моря.